

ECM, Keith Jarrett, IMPROVIZAȚII...

Adrian Grauenfels

Casa de discuri ECM - **Edition of Contemporary Music** - a fost fondată de producătorul **Manfred Eicher** în 1969 și a publicat până în prezent peste 1 700 de albume din mai multe domenii.

Calitățile speciale ale unei mici întreprinderi culturale au fost recunoscute în scurt timp. În 1972, în primul său articol despre ECM, Der Spiegel a publicat un reportaj despre un producător în vârstă de 29 de ani din München, care prezenta un interes din ce în ce mai mare pentru muzicienii de profil din Statele Unite. Potrivit Der Spiegel, acest lucru se datora faptului că ECM lansa acum "**cele mai bune înregistrări de jazz**" - "standardul de aur pentru sunet, prezență și presare". La acel moment, casa de discuri din München exista doar de doi ani și jumătate. Manfred Eicher, născut în Lindau, Germania, a studiat contrabasul la Berlin. Descoperindu-și curând dragostea pentru muzica unor artiști precum Bill Evans, Paul Bley, Miles Davis și basistul său Paul Chambers, a devenit intens preocupat de jazz. În calitate de asistent de producție la Deutsche Grammophon a învățat ce înseamnă să te străduiești să atingi cele mai înalte standarde în înregistrările de muzică clasică. Și acum a început să înregistreze muzică improvizată cu aceeași precizie și concentrare.

Aproape ca o declarație de intenție, primul titlu publicat de noua casă de discuri a fost "Free at Last", al pianistului american Mal Waldron. Înregistrări de pionierat ale unor artiști precum **Keith Jarrett**, **Jan**

Garbarek, **Chick Corea**, **Paul Bley**, **Gary Burton**, **Egberto Gismonti**, **Pat Metheny**, **Jack DeJohnette** și **Art Ensemble of Chicago** au stabilit reputația ECM ca o casă de discuri de luat în seamă. Până la sfârșitul anilor 1970, nume precum Meredith Monk și Steve Reich apăreau cu regularitate în catalogul ECM, iar în 1984 compania a introdus seria New Series, dedicată muzicii notate. Lansată pentru a prezenta muzica lui Arvo Pärt cu "Tabula Rasa", Noua Serie cuprinde acum de la Organa compusă de Pérotin la Paris în 1200 până la compoziția contemporană.

Pärt și, ulterior, Giya Kancheli, Valentin Silvestrov și Tigran Mansurian, au fost prezentați unui public nou în Occident de către ECM's New Series; de mulți ani, György Kurtág și Heinz Holliger au lansat lucrări importante la casa de discuri din München. Artiști precum Ansamblul Hilliard, Kim Kashkashian, Gidon Kremer, Anja Lechner, Cvartetul de coarde danez, Thomas Zehetmair și András Schiff au prezentat ascultătorilor interpretări remarcabile ale repertoriului clasic de bază,

dar le-au făcut și noi descoperiri interesante. Ambele serii - ECM și ECM New Series - au pus accentul pe proiecte multigen sau transculturale - de la înregistrări ale trioului de improvizație Codona - cu Don Cherry, Collin Walcott și Nana Vasconcelos - la "Officium", care i-a reunit pe Jan Garbarek și Hilliard, și la Cvartetul Tarkovsky al lui François Couturier.

În timp ce forma și constanța muzicii notate și-au găsit drumul și în improvizație, interpretările inspirate ale compozițiilor existente transmit un sentiment tangibil de risc, spontaneitate și libertate improvizatorică.

Criticul muzical și scriitorul britanic Paul Griffiths a punctat cu acuratețe statutul unic al ECM, descriindu-l ca fiind "aproape un gen muzical de sine stătător - un gen cu granițe neclare, dar cu un centru definit, într-un loc unde muzica este apreciată indiferent de unde vine, într-un moment în care nimic nu s-a întâmplat încă cu adevărat în cele din urmă, când chiar și o înregistrare - aparent sfârșitul procesului - își poate arăta valoarea în deschiderea unei întrebări, sau a mai multor întrebări".

Încă de la început, modelul unei edituri literare a fost o sursă de inspirație pentru casă de discuri. Mulți dintre muzicienii care și-au înregistrat albumele de debut cu ECM la vârsta de douăzeci de ani și-au păstrat încrederea în această casă de discuri încă de atunci. După cum a declarat Manfred Eicher într-un interviu, "Munca noastră se bazează pe noțiunea de permanență". În plus, Eicher consideră că "este important ca relațiile să se dezvolte și între artiștii companiei; acest lucru este benefic pentru activitatea lor creativă". În calitate de producător discografic, el este un partener în procesul

artistic, fiind implicat în toate aspectele, de la alegerea locului de înregistrare, la modelarea muzicală a albumului și până la designul copertei pentru produsul finit. Iar în ceea ce privește designul copertelor: Copertile discurilor ECM, foarte admirate și foarte imitate, au intrat în istoria designului, iar editura elvețiană Lars Müller Verlag a dedicat două cărți copertelor ECM.

Înregistrările ECM sunt deseori descrise ca având un sunet transparent și bogat în supra-tonuri. Dar nu există un "sunet ECM" unic. Fiecare înregistrare este adaptată la sunetul interpreților și al cântăreților, și nu invers. "Bineînțeles că avem toată grija posibilă cu tehnologia", după cum a spus Manfred Eicher, "dar factorul decisiv este întotdeauna muzica și ideile estetice care o însoțesc. Asta este ceea ce dă caracteristicile sunetului. Recipientul este întotdeauna modelat pentru a se potrivi cu conținutul său".

KEITH JARRETT – un fenomen

Discografia ECM a lui Keith Jarrett cuprinde improvizații solo, duete, trio-uri, cvartete, compoziții originale, aventuri multi-instrumentale, capodopere ale repertoriului clasic și explorări ample ale Great American Songbook.

Jarrett s-a născut în Allentown, Pennsylvania, în mai 1945. A luat prima lecție de pian înainte de a împlini trei ani și a dat primul său recital solo la vârsta de șapte ani. "Am crescut cu pianul", a spus el, "i-am învățat limbajul în timp ce am învățat să vorbesc".

Pregătirea sa timpurie a fost clasică, dar la vârsta de 15 ani lecțiile de pian au încetat, iar interesul lui Jarrett pentru jazz era în plină dezvoltare. A refuzat o oportunitate de a studia cu Nadia Boulanger la Paris și în 1964 a făcut pasul decisiv de a se muta la New York pentru a se stabili în lumea jazzului. După o perioadă de turnee cu Art Blakey's New Jazz Messengers, Jarrett s-a alăturat cvartetului lui Charles Lloyd în 1966. De asemenea, a cântat la orgă și la pian electric cu **Miles Davis** în 1970 și 1971.

Asocierea lui Jarrett cu ECM datează din noiembrie 1971, când el și producătorul Manfred Eicher au colaborat pentru prima dată la albumul extrem de influent de pian solo *Facing You*, opt piese scurte care, după spusele lui Eicher, "se țin împreună ca o suită". Albumul a prefigurat, de asemenea, concertele de pian solo care aveau să fie un aspect definitoriu al carierei lui Jarrett.

În 1973, ECM a organizat un turneu european de optsprezece concerte, constând exclusiv din improvizațiile solo ale lui Jarrett. **Concertul de la Köln** (1975) a intrat în mod surprinzător în legendă: un album cu vânzări de milioane de exemplare, care a fost subiectul unor cărți și al unei transcrieri complete. Dar Köln nu ar trebui să eclipseze realizarea întregii secvențe de concerte improvizate, un gen pe care Jarrett l-a creat efectiv. După succesul aceluia prim turneu solo, Jarrett a continuat să urmărească formatul concertelor solo improvizate, deceniile carierei sale fiind presărate cu înregistrări ale imaginației sale nesfârșit de fertile, la care se face de obicei referire doar prin prisma locului în care au avut loc: Paris, Viena, Lausanne, Carnegie Hall, La Scala...

Jarrett a fost membru al mai multor grupuri remarcabile. La mijlocul anilor 1970 a început să înregistreze cu așa-numitul "Cvartet european", format din saxofonistul Jan Garbarek, basistul Palle Danielsson și bateristul Jon Christensen. Printre înregistrările lor se numără *Belonging*, *My Song*, *Nude Ants*, *Personal Mountains* și *Sleeper*. Nu mai puțin esențială este activitatea contemporană a "Cvartetului american" cu Charlie Haden (bas), Paul Motian (tobe) și Dewey Redman (saxofon), a cărei producție a inclus *The Survivors' Suite* și *Eyes of the Heart* (ambele din 1976). The American Quartet a extins aria de acțiune a trio-ului lui Jarrett cu Haden și Motian. Activitatea trio-ului timpuriu este documentată pe albumul *Hamburg '72*.

La începutul anilor 1980, Jarrett și-a format "**Standards Trio**" cu basistul Gary Peacock și bateristul Jack DeJohnette, care s-a dovedit a fi unul dintre cele mai fertile și mai longevive parteneriate din istoria jazz-ului. De-a lungul anilor, au efectuat turnee și au lansat o serie de albume de neegalat de standarde și seturi improvizate liber, inclusiv setul de 6 CD-uri *At the Blue Note*, o înregistrare extraordinară a trei nopți extraordinare din iunie 1994, despre care *New York Times* a scris: "Jarrett face ca fiecare notă nouă să sune ca o descoperire... Muzica șoptea și strălucea, căutând un cântec pur, incorporal".

În 1987, Jarrett a inițiat o serie de înregistrări ale unora dintre marile monumente ale repertoriului clasic pentru claviatură cu *Wohltempierte Klavier*, Cartea I, de Bach, care a fost urmată de *Variațiuni Goldberg* (1989) și de cea de-a doua carte a *Wohltempierte Klavier* (1990). Pentru un pianist cu o atât de bună stăpânire a vocii, cele 24 de Preludii și Fugi, op. 87, de Șostakovici, a fost poate un pas următor firesc: "Nu m-am simțit ca și cum aș fi cântat muzica altcuiva", a spus Jarrett despre

prima sa întâlnire cu aceste lucrări. "[Piesele] vin dintr-un loc ciudat și ciudat cu care sunt familiarizat." *The New York Times* a fost doar unul dintre cei mulți care au salutat această înregistrare premiată: nu o simplă curiozitate crossover, "Jarrett a revendicat în sfârșit o distincție incontestabilă în domeniul muzicii clasice".

La 40 de ani de la debutul său la ECM, *Facing You*, *Rio* (2011) a strălucit cu la fel de multă energie și inventivitate ca oricare dintre concertele sale solo din ultimele patru decenii, în timp ce sesiunile de duete cu regretatul basist Charlie Haden (*Jasmine* și *Last Dance*) îi dezvăluie pe cei doi instrumentiști în cea mai intimă și introspectivă formă: "Când cântăm împreună, este ca și cum doi oameni ar cânta", a spus Jarrett despre aceste înregistrări.

ECM a marcat cea de-a 70-a aniversare a lui Jarrett cu două lansări simultane, o înregistrare de la mijlocul anilor '80 a concertului pentru pian de Barber și a celui de-al treilea de Bartok, și *Creation*, o suită de nouă piese extrasă din concertele din cadrul turneului de concerte al pianistului din 2014. *Creation* se numără printre cele mai puternic lirice dintre cele mai recente lansări solo ale lui Jarrett, alegerea muzicii punând accentul pe piese în care există un sentiment de cântec care se naște, voci care se străduiesc să se facă auzite. De asemenea, oferă cea mai actuală relatare a capacității stranie a lui Jarrett de a construi muzică convingătoare în timp real: imaginația sa melodico-armonică ca improvizator și capacitatea sa de a găsi și de a modela în mod constant forme noi rămân, după toți acești ani de concerte solo, remarcabile.

Editura SAGA & Jurnalul Israelian, sunt dedicate promovării artelor și a culturii în spațiul de limbă română. Publicăm zilnic jurnalistică, recenzii, analize, invitații la evenimente culturale actuale. Reportaje la zi.

Traducem din trei limbi și tipărim cărți în Ro, la Amazon.com și Israel.

Vizitați <https://www.jurnal-israelian.com>

